

de 10 Aar, skulde have en saadan Nedsættelse. Der kunde som sagt tænkes forskjellige Former, hvorunder det kunde ske, og hvis man frygter for, at der paa denne Maade skulde ydes Fabrikerne altfor stor Understøttelse, saa at de kunde komme til at give altfor stort Udbytte, kunde det jo modvirkes i alt Fald ved at fastsætte, at Overstudet af Fabriksdriften ikke maatte overstige en vis Størrelse, hvis denne Toldbømpelse skulde komme Fabriken til Gode. Der er som sagt forskellige Maader, hvorpaa der kunde hjælpes, og jeg kunde meget ønske at høre, om andre ærede Medlemmer ikke kunde være tilbøjelige til at gaa i denne Retning, eller, hvis man ikke vilde sætte dette i ligesrem Forbindelse med dette Lovforslag, som jo kun indeholder en ligesrem Retfærdighedsbehandling, og hvis Gjennemgang jeg ikke ønsker at berede Bønskeligheder, om da ikke Regjeringen af denne Diskussion maatte ville tage Anledning til paa et senere Stadium at fremkomme med et Forslag, der gik i den af mig ønskede Retning.

Adler: Jeg er ganske enig i den sidste Sætning, som det ærede Medlem anførte, at han ikke ønsker at lægge Lovforslaget Hindringer i Veien, fordi det er en simpel Retfærdighedsgjerning. Jeg stod paa det samme Standpunkt i det Udvalg, hvoraf jeg ifjor havde den Ære at være Medlem, skjøndt jeg mente, at det gik en Smule videre, end Retfærdigheden krævede, i det mindste efter den ærede Ministers Udtalelser i Betænkningen, at dette var det Børste, hvortil man kunde gaa. Paa alle andre Punkter er jeg saa uenig som blot muligt med den ærede sidste Læser. Jeg skal først henlede hans Opmærksomhed paa, at han er sprungen fra 1873 til 1876, idet han fuldstændig har glemt, at denne Sag har været underkastet en meget grundig Behandling i Finantsministeriet i 1875, hvis Resultat har været fremlagt for et Udvalg her i Thinget, som ogsaa kom til at afgive Betænkning. Det kan altsaa virkelig ikke paa nogen Maade gaa an at sige, at man ikke har skjenket denne Sag Overveielse fra 1873 til 1876. Man kom, som bekendt, til det Resultat, at i Stedet for at stige fra 4—8, burde man som simpel Retfærdighedsbehandling stige fra 4—6; man ønskede imidlertid ikke at være smaaelig, men at være rundhaandet. Det Udvalg, som var nedsat, og i hvilket der ellers herskede saa forskellige Ansuelser, var enstemmig enig om ikke at gaa videre. — Jeg skal nu komme ind paa de mere almindelige Betragtninger, som det ærede Medlem fremsatte. Jeg tror for det Første, at man ingenlunde positivt vil kunne sige, og jeg tror bestemt ikke, at det er Tilfældet, at der er foregaaet saa væsentlige Forandringer i Betragtningen af Beskyttelsen og dens Nedsættelse, Frihandelen. Der har fra den første Dag af været bestandige Kløninger om det Spørgsmaal, navnlig fra de interesserede Fabrikanters Side, som troede,

at de havde fuldstændig Ret, og fra den interesserede Befolknings Side. Spørgsmaalet har for ganske nylig vakt en ganske overordentlig stor Opsigt i Udlandet, hvor de nægtigste og indflydelsesrigeste Stemmer hevede sig for Beskyttelsen, hvor Sagen blev videnskabeligt og ordentligt drøftet, men hvor det dog blev Frihandelsmændene, der vandt Seir; det gjaldt de største og vægtigste Interesser: Afskaffelsen af Tærtolden i visse Former i Tydsland. Jeg tror, at det ingenlunde er bevist, hvem der har Ret, skjøndt jeg ubetinget tror, at Frihandelsmændene have Ret. Dernæst kom det ærede Medlem ind paa, at vi ved denne Sag maatte ønske at hjælpe Arbejderbefolkningen; jeg tror, at vi ved at fremme det Naturlige bedre gavner Arbejderbefolkningens Interesser, vi lette denne mere ved at faae de naturlige Kilder til at flyde rigeligere, hvorimod Beskyttelsen er et slet Middel, hvor Arbejderbefolkningen maa være glad ved at faae $\frac{1}{20}$ af denne Beskyttelse, hvorimod de $\frac{19}{20}$ gaa i ganske enkelte Folks Hænder. Der er navnlig to Ting, der fremhæves af de Folk, der holde paa Beskyttelsen; i Begyndelsen skal man fremhjælpe Industrien, for at den kan naae til det Standpunkt, hvor den ikke behøver Hjælp, men naar de 10—15 Barndomsaar ere gaaede, bruges der er andet Argument: Det kan ikke gaa an, at vi tage Beskyttelsen bort, det er umuligt saaledes at lade Industrien falde, det vilde være en skrigen og himmelraabende Uretfærdighed. Specielt i denne Sag staar Staten efter min Mening ganske overordentlig heldigt. Jeg vil blot antyde, at lige fra Begyndelsen af, at denne Sag kom frem, blev den behandlet fra de mest forskellige Sider, og omtrent Alle vare enige. Mænd, som i høi Grad kunne bedømme og sætte Pris paa Agerbrugets Udvikling her i Landet, have fra Begyndelsen af været af den Mening, at man ikke burde støtte denne Industri med noget Overordentligt, og første Gang Sagen var under Debat, mente vor nuværende ærede Finantsminister, — med hvem jeg ellers ikke altid har den Tilfredsstillelse at være enig i Toldfager — at der hverken for Landbrugets eller Fabrikanternes Skyld var Grund til at give nogen Beskyttelse. Et andet æret Medlem af det nuværende Ministerium yttrede, da man vilde vise, hvorledes Forholdene ere i Sverige, at Forholdet der var anderledes, og der var ingen Grund til at gjøre saaledes her. Ordføreren for Udvalget i Folkethinget i 1873, da Loven var for, den tidligere Finantsminister Fenger, gjorde et meget grundigt Arbejde, som han i Reglen gjør, hvori han viste, at der ikke paa nogen Måde var Grund til at give Understøttelse; vi havde for Intet naaet alle de Erfaringer, som man med stor Bekostning havde gjort i Udlandet, og stode altsaa paa et Standpunkt, som ikke kunde sammenlignes med dette. Det var i 1873, men de Herrer ville ved at læse Toldudvalgets Betænkning fra 1871—72 finde